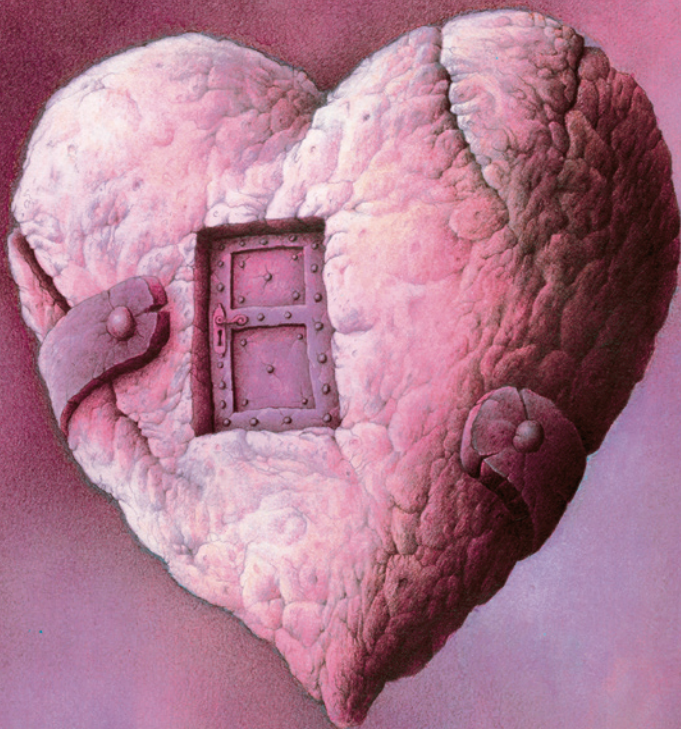

Škola naděje

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku
– kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

Rosemary Rawlinsová

TRITON
Praha / Kroměříž

Rosemary Rawlinsová

ŠKOLA NADĚJE

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku –
kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Rawlins, Rosemary

[Learning by accident. Česky]

Škola naděje : příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku – kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce / Rosemary Rawlinsová ; z anglického originálu Learning by accident : a caregiver's true story of fear, family, and hope ... přeložily Klára Čížková a Maita Arnautová. -- Vydání 1.. -- Praha : Stanislav Juhaňák - Triton, 2017. -- (13. komnata duše ; svazek č. 16)

ISBN 978-80-7553-150-6

616.8-052 * 929 * 616.831-001 * 616-083 * 649.8 * 316.356.2 * (73)

- neurologičtí pacienti -- Spojené státy americké
- poranění mozku
- ošetrovatelská péče
- domácí péče
- rodinné vztahy
- autobiografické vzpomínky

616 - Patologie. Klinická medicína [14]

929 - Biografie [8]

Škola naděje

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku
– kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

Rosemary Rawlinsová

Rosemary Rawlinsová

ŠKOLA NADĚJE

Příběh péče o partnera s vážným poraněním mozku –
kniha o strachu, soudržnosti a vzájemné lásce

*Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez
písemného souhlasu vydavatele.*

Copyright © 2014 by Rosemary Rawlins

© Stanislav Juhaňák – TRITON, 2017

Translation © Klára Čížková, Maita Arnautová, 2017

Cover illustration © Oldřich Jelen, 2017

Cover © Renata Brtnická, 2017

Vydal Stanislav Juhaňák – TRITON,

Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,

www.tridistri.cz

ISBN 978-80-7553-150-6

POZNÁMKA AUTORKY:

Tato kniha je mou zpovědí.

Když jsem pečovala o svého muže, který se zotavoval z traumatického poranění mozku, každý mi říkal, že jsem silná a statečná. Ale byla jsem zbabělá lvice, která se chtěla otočit a utéci před hlasem šamana dunícím celou místností a oznamujícím, že můj život, jak jsem ho doposud znala, skončil.

Až jsem se jednoho dne zeptala sama sebe: Co je statečnost? A slabý hlásek (což by jistě nikdo nečekal, protože od statečnosti očekáváme velmi silný hlas) řekl: statečnost jednoduše znamená, že zkusíš udělat váhavý krok, a pak další, až se dáš na cestu kalužemi, hlubokými příkopy a blátem, dokud se nedostaneš na druhou stranu. A pak poběžíš...

Věnováno Hughovi za jeho každodenní životní lekce a za to,
že mi dal dvě neobyčejné dcery;

a mé matce, za to, že mě naučila, jak co nejlépe pečovat o druhé.

Touto knihou bych také ráda vyjádřila uznání všem pečujícím,
kteří neúnavně pracují, aby pomohli svým blízkým,
a přitom často ztrácejí nebo zcela mění svůj vlastní život.
Přeji vám, abyste našli v tomto nesobeckém jednání sílu a radost,
a aby vám pocit, že děláte správnou věc, přinesl mír v duši.

Strach nás může zlomit nebo přimět, abychom za to vzali –
v konečném důsledku je to na nás.

Když se všechno hroutí, začnou se otevírat dveře,
kterých jsme si nikdy předtím nevšimli. Je na nás,
abychom jimi prošli a zjistili, co za nimi najdeme.

Nikoli na cestě, kterou známe, ale na cestě,
na kterou nás vedl celý náš dosavadní život.

PŘEDMLUVA

Během své třicetileté lékařské praxe jsem měl mnohokrát v péči pacienty s těžkým poraněním mozku. Vždy to pro mne byla výzva. Když jsem léčil pacienta, o kterém se píše v této knize, pana Hughha Rawlinse, netušil jsem, jak realisticky a s jakou lidskostí budou jeho zážitky a zkušenosti jeho rodiny během uzdravování literárně zpracovány.

Lékaři a zdravotnický personál se často soustředí na vědeckou stránku péče o pacienta a zapomínají, jak těžce jeho zdravotní stav dopadá na rodinu a přátele. Tato kniha popisuje dojemným, ale autentickým způsobem následky vážného poranění mozku, se kterými se může pacient, jeho rodina a přátelé potýkat. Když jsem tuto knihu četl, měl jsem možnost lépe a novým způsobem pochopit, co pacienti a jejich rodiny během takové zdravotní krize prožívají.

Paní Rawlinsová prokázala celému zdravotnictví, a zejména lidem, kteří se léčí po poranění mozku, velkou službu tím, že vřelým způsobem a podrobně popsala celou cestu, kterou ušla ona i její manžel. Je pro mě ctí, že jsem byl požádán, abych napsal tuto předmluvu. Jsem velmi rád, že jsem se mohl jako lékař podílet na léčení pana Rawlinse.

*John D. Ward, M. D., MSHA,
zástupce ředitele,
Neurochirurgické centrum Harolda F. Younga*

PODĚKOVÁNÍ

Chci vyjádřit nejhlubší vděčnost a lásku Hughovi, Anně a Mary za to, že mi dovolili popsat jejich životy takovýmto osobním způsobem. Hughu, děkuji za tvoji lásku, která je pro mě bezpečným přístavem. Mary a Anno, vždy mi děláte radost. Nekonečně vás miluji!

Děkuji mámě a tátovi, chybíte mi každý den. Děkuji také svým bratrům a sestrám a jejich manželům a manželkám. Peg a Tonymu (za čtení a editování), Billovi a Cindy, Johnovi a Sue, Pat a Jimovi, a Mary a Danovi. Je pro mne požehnáním, že jste všichni součástí mého života. Děkuji, Liso Kronová, za tvá překrásná slova.

Zvláštní poděkování patří tchyni a tchánovi, Ritě a Hughovi Rawlinsovým, za to, že mne provázeli na každém kroku cesty, a za to, že mi umožnili napsat tuto knihu. Díky Betty, Davide a Kristo O'Connelovi, za vaši pomoc, láskyplné dopisy a návštěvy.

Každá žena potřebuje skvělé kamarádky, a moje přítelkyně jsou ty nejlepší. Za rozhovory, společný smích a pláč, dlouhé procházky, dárky, jídlo, hudbu, návštěvy a skvělé masáže děkuji Terry Clevelandové, Patty Kingové, Peggy Thibodeauové, Elektře Liatosové, Nancy Tomlinsonové, Kelly Kingové, Celestě Youngové, Debbie Willisové, Kiki Nusbaumerové, Terry Littleové a Laře Meiliové. Nemohou slovy vyjádřit, jak moc vás mám ráda.

Děkuji Leane Elliottové, že zastavila u nehody a udržela Hugha při životě, dokud nepřijela lékařská pomoc. Díky Wray Eldridgovi, našemu statečnému svědkovi. Díky Edu Woodovi a devíti hasičům ze Stanice 15, kteří Hugha zachránili a rychle ho odvezli do nemocnice. Toho dne jste si vedli správně a nikdy na vás nezapomeneme.

Mé srdečné poděkování patří Dr. Johnovi Wardovi za jeho geniální chirurgické schopnosti a za to, že nám vždy říkal, že léčení

nekončí po třech měsících, šesti měsících ani po roce, ale stále pokračuje... Věřili jsme vám a to bylo důležité. Naše vděčnost patří též nemocnici Medical College of Virginia a všem tamním výjimečným sestrám a lékařům, zejména Dr. Jasonu Highsmithovi, Charlotte Gilmanové a Kathy McCurdyové. S láskou děkuji Barbaře Farleyové za to, že mi pomohla cítit se v nemocnici jako doma, a za úžasné obědy a večere, které přinášela. Díky!

Děkuji Dr. Rogerovi Giordanovi, Nancy Foleyové, Penny Eissenbergové, Jennifer Floydové, Michaelle Justiceové a Cathy Satterfieldové za to, že nám zajistili následnou péči a terapii, za to, jak soucitně nám radili, a za jejich skvělé dovednosti.

Díky Dr. Jeffu Kreutzerovi za to, že nám pomohl vytvořit nový život. Život, který milujeme.

Díky Evonne, naší milované noční sestře.

Díky Jasonu Blakeovi za přátelství, odborné poradenství a atletický koučing.

S hlubokou vděčností děkuji kostelu Zjevení Páně, našemu duchovnímu domovu. Zvláštní poděkování patří reverendu Dr. Keithu Emersonovi, Dianě Stoneové (která nás navštěvovala každý den v nemocnici) a všem, kdo nám přinášeli jídlo, navštěvovali nás a modlili se za nás. Všechny modlitby jsme hluboce prociťovali.

Nejhlubší díky patří Leeovi a Barbaře Facettiovým za jejich spolehlivé přátelství, humor, za to, že nám pomáhali s daňovým přiznáním, vozili nás, kam bylo třeba, a pomohli Hughovi vrátit se do práce.

Díky členům cyklistického klubu: Kevinu Dintinovi, Jimu Eicherovi, Ricku Meilimu a Fredu Allynovi za pomoc s fyzickou terapií, práci na zahradě, řízení auta a inspirativní návštěvy. Díky ti, Donello Dintinová, za tvé přátelství.

Děkuji vám, Lee Pipere, za to, že jste se se mnou účastnil setkání Hughova týmu, a za všechny rady a povzbuzení.

Mnoho díky Liz a Kenu Westovým, jejichž právní expertiza nám hodně pomohla.

Nejhlubší díky patří Edovi a Margaret Martinovým za modlitby, pomoc a velkorysou duchovní podporu.

Díky Lawrence Liesfeldovi za pohostinnost a ochotu pomoci.

Díky Tomovi, Brettovi, Michelle, Dixie a všem úžasným Hughovým spolupracovníkům, kteří nám posílali dopisy a dárkové koše a navštěvovali nás během Hughova zotavování.

Děkuji Bambi a Harley Jonesovým – jste dvě nejskvělejší ženy, jaké znám. Díky za každodenní dary lásky, které jsme týden co týden nacházeli u svých dveří.

Mnoho díky patří mé široké irské rodině, klanu Healeyových a Flahertyových, zvláště sestřenicím a bratrancům: Jimu Flahertymu, Larrymu a Angele McNaughtonovým, Kiki Burpeeové, Peterovi McNaughtonovi a Richovi Flahertymu.

Díky Gregu a Celii Florencovým za přátelství a léčivý dar pláže – včetně všech těch jídel v restauraci U Flo!

Díky našim sousedům – Chris a Tomovi Dugginsovým, Scottu a Therese Pelaisovým, Timovi a Jennifer Tablerovým a Bernadette za skvělá jídla, která jste nám posílali.

Zvláštní poděkování mé sestře Pat Watersové a mé neteri Emmě za návrh nádherné obálky mé knihy a Nancy Tomlinsonové za fotografii na obálku.

Mimořádné díky patří Janu Tarasovicovi. Bez vás, Jane, bych knihu nemohla vydat. Vaše počáteční odezva, pečlivá editace a neustálé povzbuzování mi pomohly sebrat síly a energii a utvrdily mě v přesvědčení, že to dokážu.

... díky mé spisovatelské skupině, Johnu Brunsovi, Donu Warnerovi, Davidu Thomasovi a Paulovi Brandtovi, za to, že neúnavně znovu a znovu pročítali pasáže textu, záložky a anotace a nikdy si nestěžovali na únavu.

Díky každému, kdo nám jakýmkoli způsobem pomohl. Jak říká Bambi Jonesová, „všichni jsme duchovně propojeni – všichni na této zemi“. Na vaši laskavost nikdy zapomeneme.

Hugh

13. dubna 2002

Je jasné jarní odpoledne. Hughova mysl se točí jako ráfky na kole, na kterém šlape poslední úsek dvacetikilometrové cesty. Touto cestou, vedoucí ze Springfieldu k silnici Nuckols Road, na pravo k Shady Grove a do volné virginské krajiny a pak kolem Pouncy Tract k Rockvillské škole, jezdí už deset let. Příliš mnoho času v sedavém zaměstnání si v zimě vybralo svou daň, a tak se rozhodl, že získá zase formu. Snaží se jezdit co nejčastěji, aby se mohl připojit ke své oblíbené ranní cyklistické skupině, která pravidelně jezdí v neděli ráno. Rozhodl se, že se dostane během dvou týdnů do kondice, a tak má dobrou náladu. Usmívá se, a vítr mu ochlazuje obličej, když zvyšuje rychlost. Na sobě má cyklistický dres a cítí, že stres z pracovního týdne mizí stejně rychle jako pot na jeho tváři.

Najednou slyší, že se blíží auto. Než se stihne ohlédnout přes rameno, obě ruce mu vyletí z řídítek, nějaká síla mu trhne hlavou dozadu a kolo pod ním zmizí. Cítí, jak se mu uvolňují nohy ze třmenů a jeho tělo udeří do předního skla. To se roztříští na milion blyštivých korálků, které kolem něho skáčou jako sprcha meteorů. Hugh letí vzduchem přes střechu auta, vyhozen do výšky sleduje rozmazaný obraz země, oblohy, auta a vrcholků stromů. Nakonec uslyší křupnutí, po kterém následuje bolest ostrá jako nůž. Hugh naráží čelem na zem a jeho silná cyklistická helma praská. Svíjí se v šoku, roztažený na silnici, s kůží místy sedřenou do ruda jako po spálení. Zavře oči a opět je otevře. Do vědomí vstupují pouze jednoslovné myšlenky... tma... slunce... pálení... děvčata...

Mladá zdravotní sestra se vrací s manželem a synem z nákupu. Doprava vážne. Oba se vyklánějí z auta a vidí, že se na jednom místě shromažďuje dav.

„To musí být nehoda,“ říká manžel. „Počkám tady a ty dělej, co umíš nejlépe.“ Sestřička si odhrne dlouhé vlasy z tváře, sundá z nohou žabky a rozběhne se směrem ke skupině rozrušených lidí, postávajících kolem oběti nehody.

„Nehýbejte s ním,“ říká sestra dvěma mužům, jakmile se přiblíží. Cyklista má pod hlavou srolovaný ručník. „Volal někdo záchranku?“

„Myslím, že ano,“ odpovídá vysoký mladý muž roztřeseným hlasem.

„Jsem zdravotní sestra, zůstanu u něho,“ říká a kleká si. Ztěžka polkne, odpoutá se od hluku kolemjedoucích aut a rychle zhodnotí situaci. Muži teče z uší krev a nějaká podezřelá tekutina, zorničky má nepřírozeně rozšířené. Akutní poranění hlavy. Leží na silnici a kope do jejího tvrdého povrchu, jak se pokouší o chůzi, oči vytřeštěné nevyslovitelnou bolestí.

„Pomozte mi, pomozte,“ nařiká. Sestra klečí u něho a hmatem zkouší puls. Muž ucukne. „Nechte mě na pokoji!“ křičí. Sestřička vidí, že má na lokti otevřenou ránu.

„Stala se vám nehoda. Klidně ležte. Pomoc tu bude každou chvíli,“ říká tím neklidnějším hlasem, jakého je schopna. Nakloní se přímo nad obličej muže a jejich pohledy se protnou ve slunečním světle.

„Už slyším hasičská auta. Jsou na cestě, vydržte.“ Nepřičetnost pohledu jeho modrých očí se téměř nedá vydržet. Jako by ty oči křičely a prosily ji, aby pochopila vzkaz, který jí chtějí předat. „Copak?“ ptá se. Muž otáčí hlavu na pravou stranu a opět vykřikne bolestí. Sestřička si všimne, že má na levé ruce zlatý svatební prsten, a okamžitě pochopí, že má ženu, kterou je potřeba informovat o jeho vážném poranění. Co když je právě v této chvíli

doma a zalévá květiny? Mají děti? Ve společném prožitku hrůzy z bolesti a neschopnosti komunikovat mu pevně sevře paži. Vidí, jak slunce odráží šok v jeho očích. „Jak se jmenujete?“ ptá se.

Muž znovu hluboce a bolestně zasténá, jako by ji neslyšel. „Zůstaňte v klidu,“ tiší ho. „Budete v pořádku.“ Tře mu paži pomalými dlouhými pohyby a snaží se zhluboka dýchat. Jako zdravotní sestra viděla v nemocnici zranění, ale nikdy nebyla svědkem syrové bolesti a čiré paniky na místě nehody. Ví, že z muže s každou vteřinou uniká život. Vidí, jak slábne, je stále unavenější, ale odhodlaný žít. „Zůstaňte se mnou,“ řekne hlasitěji, když muž zavře oči. Opět je otevře a v jejich modři se odráží barva oblohy.

Dvacetiletý policista, který se zoufale snaží řídit okolní dopravu a občas přijde zkontrolovat zraněného, má v očích slzy. Tetovanou paží směřuje skupinku přihlížejících ke straně vozovky, aby obecnostvo paralyzovaných šeptajících si svědků vytvořilo zeď kolem celé scény.

Pronikavá siréna zní stále hlasitěji a pak zčistajasna ustane. Sestřička slyší, jak se s vrznutím otevírají dveře a blíží se spěšné kroky. Za pár sekund jsou tu záchranáři, a ona ustupuje, aby mohli dělat svou práci. Zraněný muž kleje a brání se v divokém výbuchu energie. Je třeba devíti hasičů, aby ho připoutali na nosítka.

Sestra nechává téci potlačené slzy, běží ke své dodávce a tam se zhroutí do náručí manžela. Zaboří tvář do jeho trička, aby neslyšela výkřiky cyklisty, kterého nakládají do sanitky. Kdo je ten muž? Jak ho teď může opustit a odjet? Když slyší hluk zápasu, jak se ostatní snaží najít nějaký průkaz totožnosti, odběhne od manžela směrem k autu, které narazilo do kola. Pod předním nárazníkem vidí zaklíněný zkroucený kus kovu. Hledá nějaké vodítko, nic nenajde, ale dál pátrá na dlažbě po peněžence nebo cyklistické brašně. Pár metrů od poškozeného auta vidí stát policistku mluvící se skupinkou lidí. Všimne si starší ženy, která se na ni podivně dívá, jako by se jí celá situace vůbec netýkala. Mladý muž, který mluví s policistkou, gestikuluje a neskrývané pláče.

Najednou někdo na trávníku zvolá: „Tady!“ Záchranář rychle převezme mobilní telefon, vyhledá kontakty, najde kontakt „domů“ a zavolá do nejbližší úrazové nemocnice.

Zdravotní sestra cítí, jak jí někdo silně stiskl rameno. „Jedeme?“ ptá se její manžel. Položí si hlavu na jeho rameno. Před pár minutami byla s rodinou na veselém výletě. Teď má hlavu plnou otázek a výkřiků umírajícího muže.